

El color de la tragèdia

Potser per càlcul o potser per un atzar favorable coincideixen dues notícies grates i relacionades. Una: a partir de demà es podrà veure a Barcelona, al MNAC, una exposició que reuneix per primer cop en solitari l'obra de Carles Casagemas (Barcelona, 1880 – París, 1901). Artista suïcida, alcohòlic, morfíman, promesa no consumada de l'art contemporani i amic de Picasso, Casagemas és una figura tràgica i romàntica que ens ha arribat sobretot a través d'aquesta amistat i de la seva presència fantasmagòrica en l'etapa blava del pintor malagueny. L'exposició reuneix 31 dibuixos i set olis: el vestigi d'una carrera estroncada abans de començar. Dues: Llibres del Segle acaba de publicar la culminació d'un laboriós treball de deu anys: el llibre *Germaine Gargallo. Cos, pintura i error*, en el qual Cristina Masanés reconstrueix el triangle format per Gargallo, Casagemas i Picasso: el suïcidi de Casagemas d'un tret al cap després d'inten-

**Masanés
relata però
ahora fa
emergir del
relat el lirisme,
la bellesa i
l'horror lligats i
trenats**

tar matar-la, la relació posterior entre Gargallo i Picasso, i la segona part d'aquesta relació, quan Picasso ja és el poderós geni universal i ella, aleshores vídua de Ramon Pichot, una vella vençuda per la pobresa i la sífilis. El llibre de Masanés, a qui ja devíem la biografia de Lídia Noguer, la Ben Plantada (*Lídia de Cadaqués*, Quaderns Crema, 2001) és una aproximació biogràfica a una dona sense biografia, una *cocotte*

més del Montmartre bohemí que va brillar i es va apagar amb la mateixa fugacitat que tantes altres. La diferència són Picasso i Casagemas. Picasso, un noi ambiciós que havia de menjar-se el món i que va esdevenir el gran monstre de la pintura contemporània, genial, multimilionari, egòlatra. Casagemas, un fill de papà torturat i nihilista que s'aboca al desastre en perfecta línia recta. Enmig, Germaine, la passió, el sexe, un cos. En el rerefons de la tragèdia, apareixen Barcelona i París en clarobscur: grandesa i misèria, art i política, l'exposició universal i els prostíbuls, la Rambla aristocràtica i el barri Xino. La prosa de Masanés no és precisament un detall menor: una història, la millor història, sempre pot explicar-se malament. Masanés relata però ahora fa emergir del relat el lirisme, la bellesa i l'horror lligats i trenats, com si Gargallo i Casagemas posessin cares concretes als versos que Baudelaire dedica a la bellesa: "el Destí, com un gos, et va seguint ullprès; / vas semblant a l'atzar la joia i els desastres, / i tu ho governes tot i no respons de res".